

การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

Academic Administration in the Digital Era Based on the Threefold Training Principles
of School Administrators under the Loei Primary Educational Service Area Office 1

กฤษณล อุดมทรัพย์

วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Kritsanon Udomsap

Loei Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: 2kritsanon@gmail.com

รับบทความ: 15 พฤษภาคม 2569; แก้ไขบทความ 26 มิถุนายน 2569; ตอรับบทความ: 1 กรกฎาคม 2569

Received: May 15, 2026; Revised: June 26, 2026; Accepted: July 1, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล 2) ศึกษาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา และ 3) เสนอแนวทางและรูปแบบการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี แบ่งเป็น 3 ระยะ: ระยะที่ 1 วิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 295 คน วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 วิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 คน และระยะที่ 3 การสังเคราะห์และนำเสนอรูปแบบ โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและด้านการพัฒนาหลักสูตร ส่วนด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สะท้อนถึงความพร้อมในการบูรณาการนวัตกรรมดิจิทัลสู่การเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านศีล (วินัยและจริยธรรมดิจิทัล) ด้านสมาธิ (ความมุ่งมั่นพัฒนางาน) และด้านปัญญา (การใช้เทคโนโลยีสร้างนวัตกรรม) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง 3) แนวทางและรูปแบบการบริหารงานวิชาการ สังเคราะห์ได้เป็น “รูปแบบฐานราก-กระบวนการ-ผลลัพธ์” มีองค์ประกอบหลักคือ (1) ศีล: การกำหนดมาตรฐานวินัยดิจิทัล (2) สมาธิ: การพัฒนาทัศนคติเชิงบวก และ (3) ปัญญา: การส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ยกระดับคุณภาพงานวิชาการได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ; ยุคดิจิทัล; หลักไตรสิกขา; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to: (1) study the level of academic administration in the digital era; (2) examine academic administration based on the Threefold Training principles; and (3) propose guidelines and a model for academic administration in the digital era based on the Threefold Training principles for school administrators under the Loei Primary Educational Service Area Office 1. This research employed a mixed methods research design divided into three phases. Phase 1 (Quantitative) used a 5-level rating-scale questionnaire as the research instrument to collect data from 295 participants, whose sample size was determined using the Krejcie and Morgan (1970) table, with data analyzed by percentage, mean, and standard deviation. Phase 2 (Qualitative) used a structured interview form to conduct in-depth interviews with 5 key informants. Phase 3 used a model suitability and feasibility evaluation form completed by experts, and involved synthesizing the findings to develop and present the model.

The research results were as follows: 1.) The overall level of academic administration in the digital era of school administrators was at a high level. When considering each aspect, learning management had the highest mean score, followed by student quality development and curriculum development, while measurement and evaluation had the lowest mean score. This reflected the readiness to effectively integrate digital media and innovations into the teaching and learning process. 2.) Academic administration in the digital era based on the Threefold Training principles was overall at a high level in all aspects, including *sīla* (discipline and ethical use of media), *samādhī* (focus and commitment to academic development), and *paññā* (the use of technology for analysis and innovation creation). Administrators applied these principles as tools to guide and drive the organization amid ongoing changes. 3.) The guidelines and model for academic administration in the digital era based on the Threefold Training principles could be summarized as the “Foundation-Process-Outcome Model,” which consisted of three key components: (1) *sīla*: establishing ethical standards and digital discipline; (2) *samādhī*: developing concentration and positive work attitudes; and (3) *paññā*: promoting higher-order thinking skills and educational innovation. The evaluation of suitability and feasibility by experts indicated that this model was at the highest level and could be applied as a practical guideline to sustainably enhance academic quality in educational institutions.

Keywords: Academic Administration; Digital Era; Threefold Training; School Administrators

บทนำ

การบริหารงานวิชาการนับเป็นภารกิจหลักที่สำคัญยิ่งของการบริหารสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งกำหนดให้การจัดการศึกษามุ่งเน้นการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นอย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การบริหารงานวิชาการจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ตลอดจนการจัดปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548) นอกจากนี้ การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการร่วมกันวางแผน กำหนดแนวทาง และพัฒนาระบบการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2546) อย่างไรก็ตาม ในบริบทของโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวคิด และรูปแบบการบริหารให้ทันต่อสถานการณ์ เพื่อให้การบริหารจัดการมีความทันสมัยและสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เอกชัย กิสุขพันธ์, 2565)

ในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตและการเรียนรู้ของมนุษย์ ส่งผลให้รูปแบบการจัดการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งในด้านผู้เรียน ครู และกระบวนการเรียนรู้ การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทดังกล่าว เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) อย่างไรก็ตาม จากแผนปฏิบัติการประจำปี 2568 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า การพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องอาจส่งผลให้บุคลากรทางการศึกษาขาดทักษะหรือความรู้ในการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เช่น การฝึกอบรม การพัฒนาองค์ความรู้ และการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1, 2568)

หลักไตรสิกขา อันประกอบด้วยศีล สมาธิ และปัญญา มีความสำคัญและสอดคล้องกับบริบทของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการบริหารงานในบริบทดังกล่าวต้องเผชิญทั้งโอกาสและความเสี่ยงจากการใช้เทคโนโลยีไปพร้อมกัน หลักศีลช่วยกำกับให้ผู้บริหารและบุคลากรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม โปร่งใส และมีความรับผิดชอบ หลักสมาธิช่วยเสริมสร้างความตั้งมั่นและความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนนโยบายวิชาการท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และหลักปัญญาช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ข้อมูลและการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีเหตุผล ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงนำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้เป็นหลักการสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการบริหารงานวิชาการที่สามารถบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับการบริหารสมัยใหม่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
3. เพื่อเสนอแนวทางและรูปแบบการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

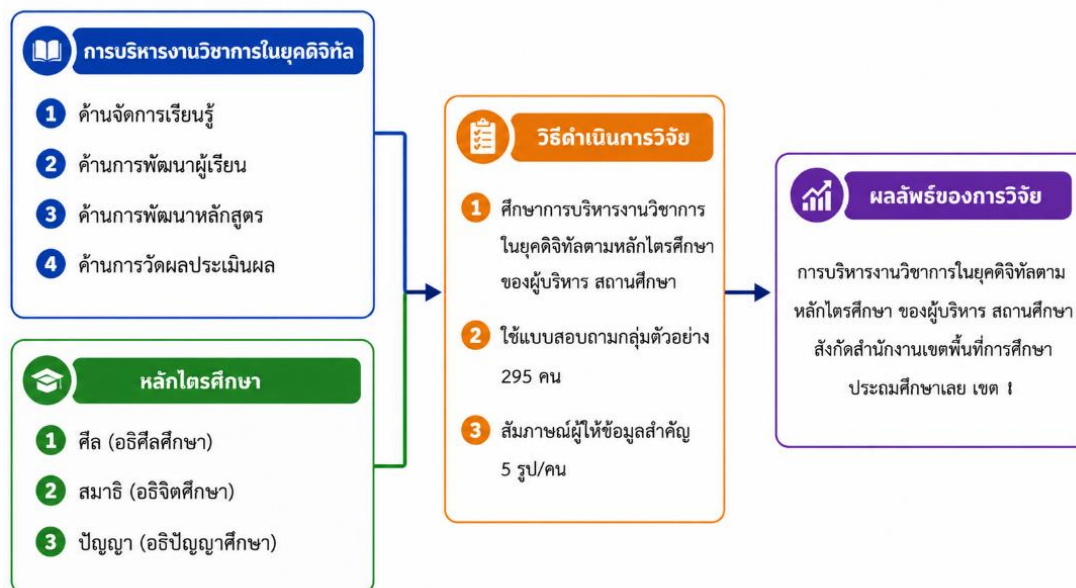
การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลครอบคลุมภารกิจหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ผู้บริหารในยุคดิจิทัลต้องเป็นผู้นำดิจิทัล (Digital Leader) ที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจน สามารถวางแผนโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลภายในองค์กร (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2564) งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการพัฒนามาตรฐานทางวิชาการ การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง และการกระจายอำนาจการตัดสินใจ (Grossman, 2011; Smith, 2007) หลักไตรสิกขาในพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย (1) อธิศีลสิกขา การฝึกอบรมความประพฤติให้บริสุทธิ์ (2) อธิจิตสิกขา การฝึกสมาธิจิตให้มั่นคง และ (3) อธิปัญญาสิกขา การพัฒนาปัญญาให้รู้แจ้ง (พระพรหมคุณาภรณ์, 2562) เมื่อนำมาประยุกต์ในบริบทการบริหารการศึกษา ศิลปะทำหน้าที่เป็นฐานรากของจริยธรรมองค์กร สมาธิเป็นกระบวนการควบคุมคุณภาพ และปัญญาเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาผู้เรียน (สมชัย ชัยสงคราม, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปิยะกิจบัณฑิต (2565) ที่พบว่าการบูรณาการหลักไตรสิกขาในโรงเรียนวิสุทธิพุทธส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษามีคุณภาพสูงขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) โดยกำหนดให้

ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ หลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วย 1) ศีล 2) สมาธิ และ 3) ปัญญา

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วยภารกิจหลัก 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ 4) การวัดและประเมินผล โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขากับการบริหารงานวิชาการทั้ง 4 ด้านดังกล่าว ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2568 จากโรงเรียนจำนวน 134 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,274 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1, 2568) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie & Morgan (1970) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบ่งตามขนาดของสถานศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 295 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน และครู/บุคลากรทางการศึกษาจำนวน 265 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 รูปแบบ ดังนี้ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของ Likert ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) กำหนดเกณฑ์คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลการประเมินพบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.176 - 0.826 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.978 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และด้านหลักพุทธธรรม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยประสานงานขอหนังสืออนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากสถานศึกษาในการตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผล และนำประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในแต่ละด้านมาเป็นกรอบในการสร้างคำถามสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางพัฒนาในระยะถัดไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลในลักษณะการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ส่วนตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลโดยภาพรวม

(n=295)

การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล		ระดับการปฏิบัติ			
โดยภาพรวม		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ด้านการจัดการเรียนรู้	4.40	0.47	มาก	1
2	ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	4.36	0.48	มาก	2
3	ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.34	0.49	มาก	3
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.27	0.54	มาก	4
รวม		4.34	0.50	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.47) รองลงมาคือด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.48) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.49) และด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.54) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านการจัดการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบและวางแผนกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.45) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ข้อสูงสุดคือ การกำหนดแนว

ทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนและส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.44) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ข้อสูงสุดคือ การกำหนดนโยบายบูรณาการทักษะชีวิตและคุณธรรมจริยธรรมเข้ากับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.50) และด้านการวัดและประเมินผล ข้อสูงสุดคือ การสร้างความมั่นใจให้การประเมินผลสะท้อนความสำเร็จตามเกณฑ์หลักสูตรในแต่ละช่วงชั้น ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.45) ทั้งนี้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทุกด้านอยู่ในช่วงต่ำกว่า 0.60 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีความสอดคล้องกัน

2. ระดับการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาโดยภาพรวม

(n = 295)

การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา โดย ภาพรวม	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1 ด้านศีล (การฝึกฝนด้านความประพฤติและวินัย)	4.36	0.52	มาก	2
2 ด้านสมาธิ (การฝึกฝนด้านจิตใจและความมุ่งมั่น)	4.41	0.49	มาก	1
3 ด้านปัญญา (การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และการใช้เหตุผล)	4.33	0.55	มาก	3
รวม	4.37	0.52	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.52) ดังแสดงในตารางที่ 2 ด้านสมาธิมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านสมาธิคือ ความมุ่งมั่นและแน่วแน่ในการขับเคลื่อนนโยบายและเป้าหมายงานวิชาการอย่างต่อเนื่องแม้เผชิญอุปสรรค ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.48) ด้านศีลรองลงมา ($\bar{X} = 4.36$) โดยข้อสูงสุดคือ การสร้างความปลอดภัยตรวจสอบได้และปราศจากการทุจริตในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.50) และด้านปัญญามีค่าต่ำสุด ($\bar{X} = 4.33$) โดยข้อสูงสุดคือ การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศจากระบบดิจิทัลเพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.53) สะท้อนแนวโน้มการบริหารแบบ Data-Driven Decision Making

3. แนวทางและรูปแบบการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 คน และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา พบว่าทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าหลักไตรสิกขาสามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการในการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ใน 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ศีลทำหน้าที่กำหนดกรอบคุณธรรมและจริยธรรมดิจิทัลในโครงสร้างหลักสูตร สมาธิควบคุมกระบวนการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และปัญญากำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ศีลทำหน้าที่กำกับดูแลพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีของครูและผู้เรียน สมาธิสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่มีความต่อเนื่องมีประสิทธิภาพ

และปัญญาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (3) ด้านการวัดและประเมินผล คือสร้างความยุติธรรม และโปร่งใส สมมติให้กระบวนการประเมินเป็นระบบ และปัญญานำผลการประเมินไปสู่การพัฒนาผู้เรียน อย่างแท้จริง (4) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คือสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์และจริยธรรมดิจิทัล สมมติ พัฒนาความสามารถในการกำกับตนเอง (Self-regulation) และปัญญาพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและ นวัตกรรม

จากการบูรณาการผลวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สามารถสังเคราะห์ได้เป็น “รูปแบบฐานราก-กระบวนการ-ผลลัพธ์” (Foundation-Process-Outcome Model) ประกอบด้วย (1) ฐานราก (ศีล): การสร้างกรอบจริยธรรมดิจิทัล ความโปร่งใส และความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี (2) กระบวนการ (สมาธิ): การบริหารงานด้วยความมุ่งมั่น ความต่อเนื่อง และการควบคุมคุณภาพอย่างเป็นระบบ และ (3) ผลลัพธ์ (ปัญญา): การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดขั้นสูง ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล และการสร้าง นวัตกรรมทางการศึกษา ทั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบดังกล่าวอยู่ใน ระดับมากที่สุด

สรุป

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) โดยด้านการจัดการเรียนรู้มี ค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.40$) และด้านการวัดและประเมินผลมีค่าต่ำสุด ($\bar{X} = 4.27$) 2) การบริหารงานวิชาการในยุค ดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) โดยด้านสมาธิมีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.41$) รองลงมา คือศีล ($\bar{X} = 4.36$) และปัญญา ($\bar{X} = 4.33$) และ 3) รูปแบบฐานราก-กระบวนการ-ผลลัพธ์ (Foundation- Process-Outcome Model) ที่สังเคราะห์ได้แสดงให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลที่มี ประสิทธิภาพต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านคุณธรรม (ศีล) ความมุ่งมั่น (สมาธิ) และ สติปัญญา (ปัญญา) อย่างสมดุล ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ที่สุด

อภิปรายผล

1. การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงาน วิชาการในยุคดิจิทัลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับ การพัฒนางานวิชาการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการส่งเสริมให้ครูนำ เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล ตลอดจน การนิเทศติดตามและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังมีบทบาทสำคัญ ในการกำหนดนโยบาย วางแผน และสนับสนุนทรัพยากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้เพียงพอต่อการจัดการศึกษา ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีความเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรภัทร ภักดีพงษ์ (2565) ที่ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ซึ่ง ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัลโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ Habib and Johannesen (2020) ที่พบว่าบุคลากร ด้านการบริหารวิชาการที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสามารถขับเคลื่อนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลมิได้เกิดจากการมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์และการบริหารจัดการเชิงระบบของผู้บริหารสถานศึกษาในการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการทางวิชาการอย่างมีเป้าหมายและต่อเนื่อง

2. การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านสมาธิมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงานวิชาการอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (2562) ที่อธิบายว่าสมาธิเป็นกลไกสำคัญในการรักษาคุณภาพการดำเนินงานให้มีความต่อเนื่องแม้อยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ด้านศีลอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักคุณธรรม ความรับผิดชอบ และความโปร่งใส โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการอย่างมีจริยธรรม ส่วนด้านปัญญาแม้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในสามด้านแต่ยังอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารมีการนำข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการวิเคราะห์ วางแผน และตัดสินใจทางวิชาการอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ มุลกระโทก (2567) ที่พบว่าสภาพการปฏิบัติในภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าหลักไตรสิกขาทั้งสามด้านมีความเชื่อมโยงและเสริมหนุนกันอย่างเป็นระบบ มิใช่การปฏิบัติแบบแยกส่วน กล่าวคือ ศีลเป็นพื้นฐานด้านคุณธรรมที่ทำให้สมาธิและปัญญาดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง ขณะที่สมาธิช่วยรักษาความต่อเนื่องของการปฏิบัติงาน และปัญญาช่วยให้เกิดการต่อยอดเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารองค์กรยุคดิจิทัลที่ต้องอาศัยทั้งกรอบจริยธรรม ความมุ่งมั่น และการใช้ปัญญาควบคู่กันเพื่อให้การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่าทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันอย่างชัดเจนว่าหลักไตรสิกขาสามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการที่ประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม กล่าวคือ ในด้านการพัฒนาหลักสูตร ศีลทำหน้าที่กำหนดกรอบคุณธรรมและค่านิยม สมาธิควบคุมกระบวนการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ และปัญญากำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ในด้านการจัดการเรียนรู้ ศีลช่วยกำกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี สมาธิสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และปัญญาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง ในด้านการวัดและประเมินผล ศีลช่วยให้การประเมินมีความยุติธรรมและโปร่งใส สมาธิช่วยให้กระบวนการประเมินเป็นระบบ และปัญญาช่วยให้ผลการประเมินนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง และในด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ศีลช่วยสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมาธิช่วยพัฒนาความสามารถในการกำกับตนเอง และปัญญาช่วยพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของพนัญญ์ เบ้าทอง (2566) ที่พบว่าการปฏิบัติในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่าแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขามีความเป็นไปได้ในการนำไปประยุกต์ใช้จริง เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันในเชิงประจักษ์ มิใช่เพียงแนวคิดเชิงทฤษฎี โดยแต่ละภารกิจหลักทางวิชาการสามารถเชื่อมโยงกับศีล สมาธิ และปัญญาได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสนับสนุนความเหมาะสมของการสังเคราะห์เป็นรูปแบบฐานราก-กระบวนการ-ผลลัพธ์ในขั้นต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

แผนภาพที่ 2 รูปแบบฐานราก-กระบวนการ-ผลลัพธ์
ของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา

จากแผนภาพที่ 2 ผลจากการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ได้สร้างองค์ความรู้เชิงบูรณาการที่เชื่อมโยงระหว่างหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการบริหารการศึกษาในบริบทสังคมดิจิทัล โดยสามารถสรุปได้ว่า หลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา สามารถพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดเชิงระบบสำหรับการบริหารงาน

วิชาการในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม โดยมีลักษณะเป็นระบบที่เชื่อมโยงระหว่างฐานคุณค่า กระบวนการดำเนินงาน และผลลัพธ์ทางการศึกษาอย่างเป็นลำดับขั้น กล่าวคือ ศิลทำหน้าที่เป็นฐานรากที่เน้นจริยธรรมดิจิทัล ความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อ समाธิทำหน้าที่เป็นกระบวนการควบคุมคุณภาพที่เน้นความมุ่งมั่นและความต่อเนื่อง และปัญหาทำหน้าที่เป็นผลลัพธ์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยองค์ความรู้ดังกล่าวสามารถนำเสนอเป็น “รูปแบบฐานราก-กระบวนการ-ผลลัพธ์” (Foundation-Process-Outcome Model) ซึ่งประกอบด้วย (1) ฐานราก (ศีล) การสร้างกรอบจริยธรรมดิจิทัล ความโปร่งใส และการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (2) กระบวนการ (สมาธิ) การบริหารงานด้วยความมุ่งมั่น ความต่อเนื่อง และการควบคุมคุณภาพอย่างเป็นระบบ และ (3) ผลลัพธ์ (ปัญญา) การพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดขั้นสูง ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ และการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา ทั้งสามองค์ประกอบเชื่อมโยงกับการกิจหลักทางวิชาการ 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อย่างเป็นระบบและบูรณาการที่ไม่สามารถดำเนินการแบบแยกส่วนได้ นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาการศึกษาในยุคดิจิทัลต้องตั้งอยู่บนฐานคุณค่าความเป็นมนุษย์อย่างสมดุล โดยสร้างความสมดุลระหว่างเทคโนโลยีกับคุณธรรม ประสิทธิภาพกับคุณค่า และความรู้กับการใช้ชีวิตอย่างมีสติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมดิจิทัลได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ทั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1.1 สถานศึกษาควรบูรณาการหลักไตรสิกขาไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน
- 1.2 ควรพัฒนาหลักสูตรที่เน้นจริยธรรมดิจิทัลควบคู่กับทักษะดิจิทัล
- 1.3 ส่งเสริมกิจกรรมเสริมสร้างสมาธิและการกำกับตนเองในกระบวนการเรียนรู้
- 1.4 พัฒนาระบบวัดและประเมินผลที่สะท้อนทั้งศีล สมาธิ และปัญญา
- 1.5 ใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการติดตามพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายการศึกษาดิจิทัลที่บูรณาการคุณธรรมเป็นองค์ประกอบหลัก

- 2.2 ควรพัฒนารอบสมรรถนะผู้เรียนที่ครอบคลุมมิติด้านจริยธรรมดิจิทัล
- 2.3 สนับสนุนการพัฒนาครูและผู้บริหารให้มีความรู้ด้านการประยุกต์หลักธรรมกับการบริหาร

การศึกษา

- 2.4 ส่งเสริมการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 3.1 ควรศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงทดลอง (Experimental Model) เพื่อนำไปใช้จริงในสถานศึกษา
- 3.2 ควรวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษาที่ใช้แนวทางไตรสิกขากับสถานศึกษาทั่วไป
- 3.3 ควรศึกษาผลกระทบระยะยาวของการบริหารงานตามหลักไตรสิกขาต่อคุณภาพผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- จุฬามาศ มูลกระโทก. (2567). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ตามหลักไตรสิกขา. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 7(2), 84.
- นพณัฐ เบ้าทอง. (2566). การบริหารสถานศึกษาตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. *วารสารครุศาสตร์ปัญญา*, 2(2), 1–2.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. สุวีริยาสาส์น.
- พระครูปิยะกิจบัณฑิต (กรกิจ ปิยะมโณ). (2565). รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนวิสุทธิโพธิ์ในจังหวัดสุโขทัย. *บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 8(2), 1–13.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2562). *ธรรมานุชีวิต*. โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- วีรภัทร ภักดีพงษ์. (2565). แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(4), 241.
- สมชัย ชัยสงคราม. (2565). การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 2(2), 10–12.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. (2568). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2568*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2546). *พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *กรอบแนวคิดและทิศทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคต*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2564). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา*, 3(2), 1–10.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2565, 20 มกราคม). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2569, จาก <https://www.truelookpanya.com/education/content/52232>.
- Grossman, P. (2011). Defining mindfulness by how poorly I think I pay attention during everyday awareness and other intractable problems for psychology's (re)invention of mindfulness. *Psychological Assessment*, 23(4), 1034–1040.
- Habib, L., & Johannesen, M. (2020). The role of academic management in implementing technology-enhanced learning in higher education. *Technology, Pedagogy and Education*, 29(2), 129–146.

- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Smith, P. A. (2007). Academic optimism and student achievement in urban elementary schools. *Journal of Educational Administration*, 45(5), 556–568.